

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 263/2015 vp

Vastaus kirjalliseen kysymykseen turvapaikanhakijoiden lapsiavioliitoista

Eduskunnan puhemiehelle

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimittanut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Satu Taavitsaisen /sd näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 263/2015 vp:

Aikooko hallitus valmistella lain, että Suomessa kaikki turvapaikanhakijoiden lähtömaassa solmitut lapsiavioliitot mitätöidään ja ne eivät ole lainvoimaisia, ennen kuin henkilöt ovat 18-vuotiaita tai liitot voidaan solmia vasta silloin uudestaan,

aikooko hallitus huolehtia, että oikeus perheenyhdistämiseen koskee vain avioliittoja, joissa molemmat osapuolet ovat yli 18-vuotiaita,

kuinka hallitus aikoo suojella alle 18-vuotiaita tyttöjä, jotka tulevat Suomeen aikuisten miesten lapsivaimoina,

miten hallitus aikoo vaikuttaa siihen, että jo pakolaisleireillä ennaltaehkäistäisiin nuorten tyttöjen naittamiset ja

aikooko hallitus muuttaa Suomen avioliittolakia niin, että alaikäinen ei voi mennä naimisiin edes poikkeusluvalla?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ulkomailla pätevästi solmitun avioliiton tunnustamisesta Suomessa säädetään avioliittolain (234/1929) 115 §:ssä. Lähtökohtana on, että ulkomainen avioliitto tunnustetaan eli liiton osapuolia pidetään Suomessakin aviopuolisoina. Liitto voidaan kuitenkin jättää tunnustamatta, jos sen pitäminen pätevänä johtaisi Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastaiseen tulokseen. Harkinta tehdään tapauskohtaisesti.

Kysymykseen ulkomaisen avioliiton pätevydestä Suomessa joudutaan yleensä ottamaan kantaa, kun avioliitto pyydetään merkitsemään Suomen väestötietojärjestelmään. Kirjaamisviranomaisena toimivista maistraateista saatujen alustavien tietojen mukaan selvästi lapsi-ikäisen solmimia avioliittoja ei yleensä ole Suomessa tunnustettu. Oikeusministeriö tulee käytettävissä olevien resurssien puitteissa tarkemmin selvittämään asiaa, jotta voidaan paremmin arvioida, millaisesta ilmiöstä on kyse ja millaisia toimenpiteitä mahdollisesti tarvitaan.

Perheenyhdistämiseen liittyviä hakemuksia, joissa oleskelulupaa haetaan alaikäiselle aviopuolisolle, tulee vuosittain Maahanmuuttovirastossa vireille muutamia. Lupaharkinta tehdään ta-

Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 263/2015 vp

pauskohtaisesti soveltaen edellä selostettuja periaatteita ulkomaisten avioliittojen tunnustamiselle. Oleskelulupa voidaan siis evätä, vaikka avioliiton solmiminen alaikäisenä olisi mahdollista alaikäisen kotimaassa, jos avioliiton katsotaan olevan Suomen oikeusjärjestyksen perusteiden vastainen. Päätöksenteossa kiinnitetään aina erityistä huomiota lapsen etuun ulkomaalaislain (301/2004) 6 §:n edellyttämällä tavalla. Esimerkiksi pakolaisleireillä solmittuihin lapsiavioliittoihin on yleensä mahdollista puuttua siinä vaiheessa, kun henkilölle syntyy kytkentä Suomeen joko avioliiton tunnustamisen tai perheenyhdistämisen kautta. Tässä harkinnassa lapsen etu ja lastensuojelunäkökulma ovat avainasemassa.

Alaikäisen oikeudesta solmia avioliitto Suomessa säädetään avioliittolain 4 §:n 2 momentissa. Säännöksen mukaan oikeusministeriö voi erityisistä syistä antaa alaikäiselle luvan mennä avioliittoon. Poikkeussäännöstä on pidetty tarpeellisena, jotta voitaisiin ehkäistä yksittäisissä tapauksissa aiheutuvia kohtuuttomia tilanteita.

Alaikäisten avioliittoja koskevien hakemusten määrä on vähentynyt merkittävästi. Oikeusministeriöön on tullut viime vuosina keskimäärin parikymmentä hakemusta vuodessa. Kaikki hakemukset eivät johda päätökseen, sillä osa hakijoista jättää pyydetyt lisäselvityksen toimittamatta ja asian käsittely jää sillensä. Poikkeussäännöstä on sovellettu rajoitetusti ja viime vuosina suurin osa myönteisen luvan saaneista on ollut lähellä täysi-ikäisyyttä, 17-vuotiaita.

Epäkohtia säännöksen soveltamisessa ei ole tullut oikeusministeriön tietoon. Oikeusministeriössä tullaan kuitenkin arvioimaan sekä mahdollisuudet kehittää alaikäisen hakijan tilanteen selvittämistä että se, olisiko poikkeusmahdollisuutta perusteltua rajoittaa säätämällä avioliiton solmiselle ehdoton alaikäraja.

Helsingissä 11.11.2015

Oikeus- ja työministeri Jari Lindström